

Vrijblijvende en ter oriëntatie bedoelde toelichting op procedure misleiding Staatsloterij en de eventuele mogelijkheid tot het verkrijgen van schadevergoeding of een andere vorm van compensatie.

Naar aanleiding van de uitzending van Tros Radar d.d. 23 februari 2015.

1. Het arrest van de Hoge Raad

Het arrest van de Hoge Raad d.d. 30 januari 2015 bepaalt dat de Staatsloterij de consument heeft misleid ten aanzien van de hoogte van de winkansen en het aantal grote prijzen per trekking. Dit in de periode 2000 - 2007. Het arrest van de Hoge Raad is een vervolg van een eerdere uitspraak van het Gerechtshof 's-Gravenhage.

Belangrijk om te weten is dat deze twee (2) uitspraken zijn gedaan in een collectieve procedure. De misleiding is aangenomen op een maatman consument oftewel een gemiddelde consument.

De uitspraak van de Hoge Raad stelt dus niet de (rechts)gevolgen vast voor ieder individueel geval. Het is uitdrukkelijk niet zo dat een deelnemer van de Staatsloterij nu zomaar c.q. automatisch recht heeft op (een) schadevergoeding op basis van de uitspraak van de Hoge Raad.

2. Collectieve procedure vs. individuele procedure

Loterijverlies stelt op haar website dat zij namens een grote groep gedupeerden over schadevergoeding procedeert dan wel gaat procederen en verwijst in haar algemene voorwaarden naar een wetsartikel, art. 3:305a. In dit wetsartikel is onder meer bepaald dat een stichting of vereniging een rechtsvordering kan instellen tot bescherming van gelijksoortige belangen van andere personen voorzover zij deze belangen ingevolge haar statuten behartigt. Op dit wetsartikel was de procedure gebaseerd welke uiteindelijk heeft geleid tot het arrest van de Hoge Raad. Het gaat dan om procedures waarin om een zogenaamde verklaring voor recht wordt gevraagd. In dit geval de door de Hoge Raad vastgestelde misleiding. Dat de Staatsloterij consumenten heeft misleid staat daarmee vast. Voorts staat daarmee in beginsel vast dat er oorzakelijk verband bestaat tussen de fout van de Staatsloterij en de schade van de deelnemers. Dat laat onverlet dat er in individuele zaken gediscussieerd kan worden over de omvang van de schade en/of dat oorzakelijk verband in een individuele zaak vaststaat. In dat kader zal ook de vraag beantwoord dienen te worden of de schade in een individueel geval in redelijkheid kan worden toegerekend aan de fout die de Staatsloterij gemaakt heeft.

De vaststelling dat de Staatsloterij een fout heeft gemaakt, leidt dus niet automatisch tot betaling van schadevergoeding in een individueel geval.

In lid 3 van art. 3:305 BW is bepaald dat een vordering tot collectief schadeverhaal niet mogelijk is. Uitgangspunt in het Nederlandse rechtssysteem is dat een

1

een persoon zijn of haar schade individueel claimt, waarbij de collectief gewonnen zaak mogelijk als onderlegger kan dienen.

Mogelijk heeft Loterijverlies nagedacht over een alternatieve juridische constructie om toch (semi)collectief namens individuele gedupeerden op een gezamenlijke wijze te procederen. Of dit zo is, is ons niet bekend en kunnen wij niet beoordelen. Loterijverlies zou de zaken kunnen bundelen door het overnemen van claims van individuele spelers van de Staatsloterij.

Onze overweging aan de beweerdelijk gedupeerde spelers van de Staatsloterij zou zijn om er rekening mee te houden dat een gerechtelijke instantie kan bepalen dat iedere zaak verschillend is. Indien de rechter op die manier oordeelt, dan zullen de zaken mogelijk toch per geval beoordeeld worden. Een dergelijke beslissing is mogelijk van invloed op de kosten van de procedure.

3. Van fout naar schadevergoeding en kosten baten

De rechter die gevraagd wordt om te oordelen over de vraag of een beweerdelijk gedupeerde speler van de Staatsloterij aanspraak kan maken op schadevergoeding zal in het kader van die beoordeling onder meer het volgende in zijn overwegingen betrekken:

- a. Is er schade geleden?
- b. Is de schade een gevolg van de door de Staatsloterij gemaakte fout?

3.1. Schade

Als eerste heeft dan te gelden dat de geclaimde – per geval verschillende – schade bewezen zal moeten worden, wil een rechter tot veroordeling van de Staatsloterij over kunnen gaan. Voor degenen die een online account hebben bij de Staatsloterij en automatisch meespeelden zal dat wellicht niet een probleem zijn. Eerder voor de mensen die individueel loten hebben gekocht, bijvoorbeeld in een winkel. Wie zijn of haar schade niet concreet kan onderbouwen of aannemelijk kan maken, loopt het risico dat de vordering tot schadevergoeding door een rechter wordt afgewezen. Op basis van de ons ter beschikking staande gegevens kunnen wij niet beoordelen of Loterijverlies.nl in alle gevallen er in zal slagen om dat te bewijzen. Uit de media begrijpen wij dat Loterijverlies bewijsbeslag bij de Staatsloterij heeft laten leggen.

3.2. Oorzakelijk verband misleiding / schade

In de gevoerde collectieve procedure heeft de Staatsloterij het verweer gevoerd dat het verschil in winkansen niet van materieel belang voor de maatman (dus: collectieve procedure) heeft kunnen zijn omdat het in beide gevallen gaat om minuscuul kleine kansen van 0,00000667% respectievelijk 0,000000953%. Ook heeft de Staatsloterij erop gewezen dat het meedoen aan de Staatsloterij geen doordachte handeling is en dat daarbij irrationele gedachten, emoties en gewoonten een belangrijke rol spelen bij de beslissing om een staatslot te kopen.

Dit is een zogenaamd causaliteitsverweer. Er dient in een schadeprocedure altijd een causaal/oorzakelijk verband vast komen te staan tussen de fout van de Staatsloterij (de misleiding) en de schade. Komt dit causale verband niet in rechte vast te staan, dan leidt dat tot afwijzing van de claim tot schadevergoeding. Komt vast te staan dat een bepaalde persoon toch aan de loterij meegedaan zou hebben wanneer hij wist dat de kans bestond dat er op een niet verkocht lot een prijs viel, dan wordt het causaal verband niet aangenomen.

In de gevoerde collectieve procedure, waarin dus geen individuele consument betrokken was, is dit causaliteitsverweer door het Gerechtshof en de Hoge Raad verworpen. Op basis van de uitspraak van de Hoge Raad en het Gerechtshof kan niet precies worden ingeschat wat de invloed van dit causaliteitsverweer in individuele zaken is. Vast staat wel dat het voeren van dit verweer tot ingewikkelde en langdurige – en dus kostebare – discussies kan leiden in individuele of semi-collectieve rechtszaken.

3.3. Genoten voordelen

Een andere kwestie is dat het in een procedure waarin schadevergoeding geclaimd wordt, wordt bepaald dat genoten voordelen verrekend moeten worden met de eventueel te vergoeden schade. Kortom: een gedupeerde van de Staatsloterij dient zich af te vragen wat is er aan de Staatsloterij is betaald en wat er door de jaren heen op loten aan prijzengeld is ontvangen. Deze bedragen dienen met elkaar verrekend te worden. Hoeveel schade heeft u dan geleden? Het kan verstandig zijn om, voordat u besluit om tegen de Staatsloterij te gaan procederen, u zelf deze vraag te stellen. Over welk bedrag gaat u eigenlijk procederen? En wegen de kosten op tegen de (eventuele) baten? Op de website van loterijverlies.nl wordt dit punt overigens wel geadresseerd. Op de website staat vermeld dat alleen personen die per saldo niet meer gewonnen dan verloren hebben zich dienen aan te melden.

3.4. Kosten collectief vs. individueel procederen

In het algemeen gesteld kost procederen veel tijd, veel (negatieve) energie en veel geld. Doorgaans is het ook niet raadzaam en/of rationeel om voor een relatief laag bedrag te gaan procederen. Vanaf welk bedrag het wel verstandig kan zijn om te procederen hangt ook af van de bijzonderheden van uw geval. Iedere situatie is immers anders. Slechts indien loterijverlies er in slaagt om een groot aantal vorderingen te bundelen (semicollectief procederen), kunnen de kosten van procederen laag blijven. Collectief schadevergoeding claimen is niet mogelijk.

De gebundelde vorderingen kunnen aan de rechter ter beoordeling worden voorgelegd in een semi-collectieve actie. Een procedure waarin er (semi)collectief een vordering tot schadevergoeding wordt ingesteld, heeft een beperkte kans van slagen indien de onderliggende feitencomplexen (sterk) van elkaar verschillen.

De rechtbank brengt aan eisers griffierechten in rekening. Het is mogelijk dat de rechtbank in het kader van het griffierecht in een semi-collectieve zaak oordeelt dat er in wezen sprake is van afzonderlijke feitencomplexen die afzonderlijk beoordeeld dienen te worden. In het slechtste geval zou de rechtbank kunnen oordelen dat iedere gedupeerde van de Staatsloterij apart dient te procederen of dat ieder onderliggend feitencomplex apart beoordeeld dient te worden. In dat geval dan dient u – afhankelijk van de afspraken die u met Loterijverlies maakt - rekening te houden met extra kosten. In de zogenaamde effectenlease-jurisprudentie heeft de rechtbank al eens geoordeeld dat door het gebundeld aanleveren van vorderingen meer dan één keer het griffierecht verschuldigd was.

Indien de rechtbank oordeelt dat de gebundelde zaken apart behandeld dienen te worden, dan bestaat de niet denkbeeldige kans dat de zaken alsnog individueel behandeld dienen te worden. Afhankelijk van de afspraken die u met Loterijverlies.nl maakt kunt u dan (onder meer) geconfronteerd worden met griffierechten, deurwaarderskosten en proceskosten.

Een procedure waarin u schadevergoeding vordert, wordt ingeleid met een dagvaarding. Een deurwaarder is nodig om de dagvaarding aan de Staatsloterij te laten betekenen. Dat kost doorgaans ca. € 90,- exclusief btw. Daarbij bent u als consument griffierecht verschuldigd. Dat bedrag brengt de rechtbank in rekening als u een procedure tegen de Staatsloterij start. Als de vordering lager is dan € 500,- gaat, dan brengt de rechtbank u € 78,00 in rekening. Is uw vordering hoger dan € 500,- dan bedraagt het griffierecht € 221,- (tarieven 2015). On- en minvermogenden komen onder omstandigheden in aanmerking voor verlaging van het griffierecht. Deze kosten dienen vooraf betaald te worden. Als u de procedure verliest dan moet u er rekening mee houden dat u de wederpartij een proceskostenveroordeling moet betalen. Hoe hoog een dergelijk bedrag is, is niet exact vooraf vast te stellen. De rechter geniet een zekere mate van vrijheid bij het vaststellen van de proceskosten. Rekening dient gehouden te worden met enkele tot meerdere honderden euro's. Als u de procedure tegen de Staatsloterij onverhoopt verliest, dan zijn ook de kosten voor uw eigen gemachtigde plus de kosten voor de deurwaarder en griffierecht tevergeefs geweest. Gaat de zaak gewonnen dan kan de Staatsloterij in hoger beroep, met alle nadere kosten van dien. In hoger beroep zult u van de diensten van een advocaat gebruik dienen te maken.

Of en welke kosten u verschuldigd bent, hangt af van de afspraken die u met Loterijverlies maakt. Het is evenwel raadzaam om u van tevoren over de inhoud en verstrekkendheid van die afspraken met Loterijverlies goed te laten voorlichten om verrassingen achteraf te voorkomen.

4. Buitengerechtelijke oplossing

Het is niet onmogelijk dat Loterijverlies.nl door middel van onderhandelingen er met de Staatsloterij uitkomt. In dat geval bestaat de kans dat de gedupeerde

4

spelers – een vooralsnog onbekend gedeelte - van de schade vergoed krijgen. Het is evenwel ook goed mogelijk dat de Staatsloterij tot niets bereid is en de hierboven onder 3 geschetste mogelijkheden maximaal uitnut om het betalen van schadevergoeding te voorkomen. Indien de Staatsloterij daartoe overgaat, kan niet zonder meer gezegd worden dat de kans in ieder individueel geval dat er schadevergoeding betaald dient te worden ‘zeer groot’ is. De stelling dat de hoegrootheid van die kans in een individueel geval op voorhand niet precies in te schatten is, is wel juist.

5. Advies inwinnen voordat u tot actie overgaat

Voordat u deelneemt aan de actie van Loterijverlies.nl kan het nuttig zijn om u te laten voorlichten omtrent uw individuele situatie. Een juridisch adviseur / rechtshulpverlener kan u daarbij van dienst zijn. Het Juridisch loket (<https://www.juridischloket.nl/>) of, als u een rechtsbijstandverzekering hebt, een rechtsbijstandverzekeraar zijn bij uitstek deskundig. Wilt u een advies van een advocaat, dan kunt u de website van de Nederlandse Orde van Advocaten raadplegen (<https://www.advocatenorde.nl/>). On- en minvermogenden kunnen een advocaat raadplegen op basis van gefinancierde rechtsbijstand. Informatie daarover vindt u op www.rvr.org.

6. Conclusie

Het is niet juist dat in alle individuele gevallen de kans op het krijgen van schadevergoeding zonder meer ‘zeer groot’ is. Wel is juist dat die kans op voorhand moeilijk vast te stellen is nu die van een aantal per zaak afwijkende factoren afhankelijk is.

U kunt bij ons kantoor niet terecht voor het laten behandelen van zaken tegen de Staatsloterij.

+++